

تأملی در پاره‌ای مسایل بنیادین باستان‌شناسی

حکمت الله ملا صالحی^۱

چکیده

ظهور پدیده آرکئولوژی (باستان‌شناسی - دیرینه‌شناسی) در دوره جدید در منطقه غربی تاریخ جهان و توسعه و تسری آن در میان جوامع دیگر از جمله رویدادهای مهم و تاثیرگذار سده های اخیر بوده است. رشد و بسط شتابناک مطالعات باستان‌شناسی در سطح جامعه جهانی و همکاری‌ها و داد و ستدهای چند سویه و تداخل‌های چند ضلعی باستان‌شناسی با رشته‌ها، دانش‌ها و حوزه‌های فکری و معرفتی دیگر، شانه به شانه بسط و پیچیده‌تر شدن قلمرو موضوعی، روش‌شناسی و همچنین مسئله‌های ریز و درشت علمی و نظری مطرح شده در باستان‌شناسی، هم زمینه را برای طرح نقدها و تحلیل‌های فلسفی و مطالعات و تاملات معرفت‌شناختی درباره ماهیت یکی از پیچیده، دشوار، وسوسه‌انگیز، تاثیرگذار و تاثیر پذیرترین رشته‌ها و دانش‌های برآمده از کوره تحولات زنجیره‌ای و نفس‌گیر تاریخی دنیای مدرن و فرآورده اندیشه و عقلانیت و مدنیت مدرنیته مستعدتر کرده، هم میدان را برای طرح مباحث معرفت‌شناختی

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

۱۲ وضعیت علوم انسانی در ایران معاصر

و تحلیلی فراخ‌تر نموده است. آرکئولوژی (باستان‌شناسی - دیرینه‌شناسی) صرفاً یک رشته و دانش دانشگاهی (آکادمیک) و یا تخصص و تبخّر و جست‌وجو و جراحی و کاویدن و کشف و گرد کردن بقایای مادی گذشته و گزارش و وصف بیرونی داده‌های مشهود و تبیین و تقریر درونی بوده‌های مفقود نیست. باستان‌شناسی همواره پدیده و یا رویدادی بیش از یک رشته، دانش یا ابزار و روش شناخت است. هر چند در نوشتار حاضر بر جنبه‌های علمی و تجری آن به مفهوم پیکری از رشته‌ها و دانش‌ها تأکید شده است.

واژگان کلیدی: باستان‌شناسی، تاریخ، معرفت‌شناسی، علوم انسانی